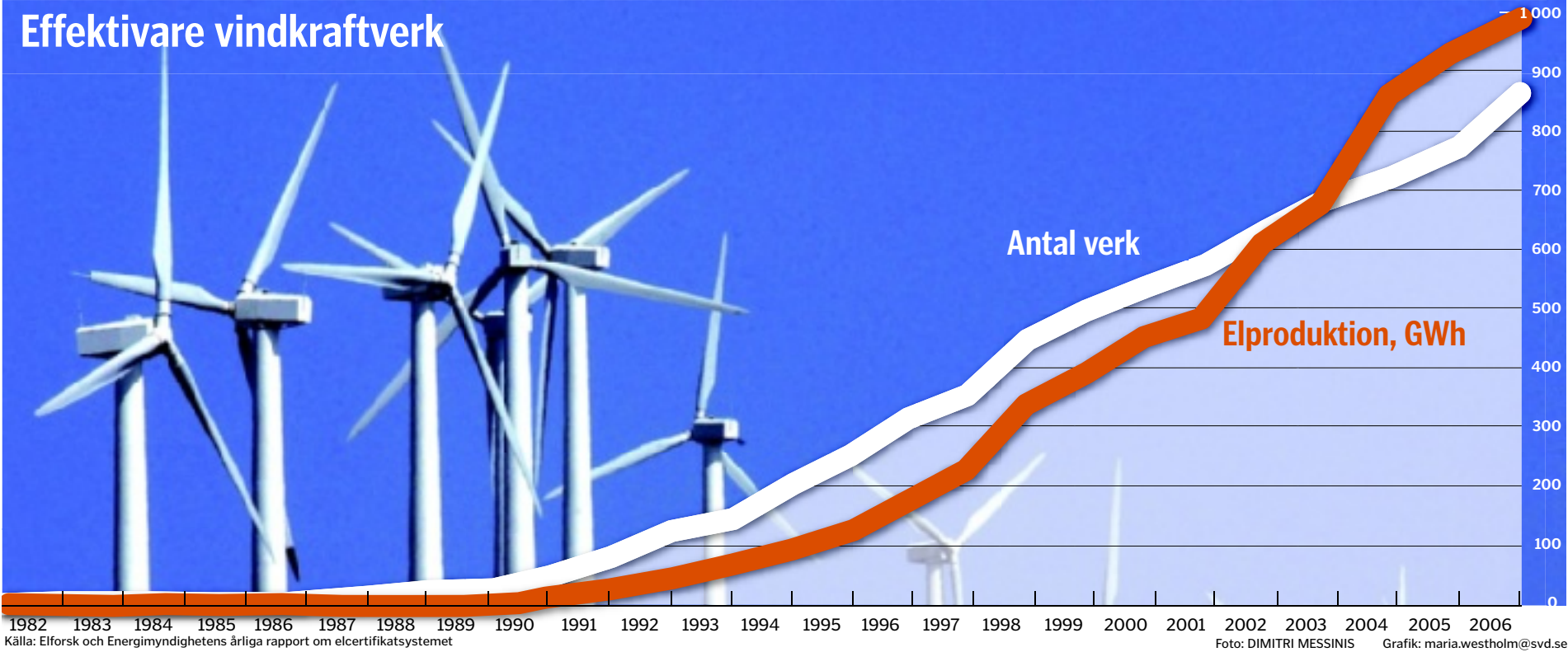

NILS-OLOF OLLEVIK
nils.ollewik@svd.se

ÖVERSKOTT I ivern att uppfylla klimatmålen håller Sverige på att bygga upp ett oanvändbart elöverskott.

ANALYS | Sveriges elproduktion

Kostymen alldeles för stor

Klimathotet
Läs mer på
•svd.se/klimat

23
Terawattimmar kommer Sverige ha ökat elproduktionen med till 2015.

Läs mer
Inte riskfritt att satsa på sol.
Världen sid 15

Sverige håller på att bygga ut sin elkraftproduktion i en takt som vida överstiger konsumtionen. Totalt kommer Sverige fram till 2015 att ha ökat produktionen med drygt 23 TWh (Terawattimmar). I Finland och Norge, som ingår i det nordiska elkraftsystemet pågår också kraftutbyggnader, som kommer att tillföra systemet 11 respektive 18 TWh. I Danmark fasas delar av kolkraften ut och där minskar produktionen med 5,6 TWh under den närmaste sjuårsperioden. Allt enligt beräkningar som gjorts av svenska Vattenfall.

Summan av det hela blir en ökning av produktionen med omkring 47 TWh, vilket ska ställas mot en beräknad ökning av konsumtionen under samma period på knappt 20 TWh i hela Norden. I Sverige har dock elkraftkonsumtionen minskat de senaste fem åren, trots högkonjunkturen, som vanligtvis brukar öka elförbrukningen. Konsumtionsminskningen har skett bland annat som en följd av energibesparing med hjälp av värmepumpar och utbyggd fjärrvärme i bostäder och effektiviseringar i industrin. Frågan är vad som ska hända med överskottet. Svaret beror på vem man frågar. Ett alternativ är förstås att ta

en eller flera av de äldsta kärnkraftreaktorerna ur drift, ett annat är att stänga de fossileldade kraftvärmeverken. En tredje möjlighet är att exportera överskottselen till kontinenten, framför allt Tyskland där den skulle ersätta koleldade kraftverk, men också till Finland, som idag importerar el från Ryssland och Estland. I Finland byggs emellertid elkraftproduktionen ut med en ny kärnreaktor och ytterligare en planerad. Till det kommer investeringar i mottryckskraft i industrin, så Finland är inte någon långsiktig exportmarknad för svensk elkraft.

Elexporten till Tyskland och Polen, begränsas dels av att det är för liten kapacitet i de ledningar som förbinder det nordiska systemet med det kontinentala och dels av att strukturen i de kontinentala kraftnäten är helt annorlunda uppbyggt än det nordiska nätet. Senast det var en längre period med överskott på elektricitet i Sverige, i mitten av 1980-talet, ökade kraftföretagen sina försäljningsansträngningar vilket gjorde att nya småhus, med få undantag var eluppvärmda. Elpriserna i Sverige var lägst i världen, vilket fick skogsbolagen, SCA och Stora Koppar-

Ur ett nationellt perspektiv håller vi på att investera i en produktionsapparat som är för stor.

berg att sälja sina stora krafttillgångar och satsa på papperskvaliteter som tidnings- och journalpapper, där det går åt mycket elkraft.

Orsaken till kraftöverskottet den gången var att de sista kärnkraftverken, Oskarshamn 3 och Forsmark 3, som vardera har en effekt på 1200 MW, sattes i produktion 1985. Som en jämförelse kan nämnas att den installerade effekten i samtliga svenska vindkraftverk var 580 MW, 2006. Det motsvarar effekten i Sveriges i dag äldsta kärnkraftreaktor, Oskarshamn 1. Några politiska beslut om hur elöverskottet ska användas har inte fattats. Tvärtom byggs det ny kapacitet i förnyelsebara energislag, framför allt biobränsleldade kraftvärmeverk och vindkraft. Energimyndigheten har som mål att produktionen från de

svenska vindkraftverken fram till 2020 ska växa till 30 TWh. Ifjol bidrog vindkraften med 1 TWh till den svenska elkraftproduktionen som det året uppgick till 140 TWh.

Ett skäl till den vildsinta satsningen på förnyelsebar energi är de klimatmål Sverige åtagit sig att uppfylla och som innebär att andelen koldioxidfri energi av den totala energianvändningen i Sverige ska ökas. Ett sätt för att nå det målet är naturligtvis att bygga ut den utsläppsfria delen i energisystemet.

Problemet med elkraft är att den i princip inte kan lagras och den är i vindkraftens fall svår att reglera. Den aktuella förbrukningen måste balanseras mot motsvarande produktion. Ur ett nationellt perspektiv håller vi på att investera i en produktionsapparat som, åtminstone under över-skådlig tid, är för stor.

Ett annat problem är produktionskapaciteten. I klimatkussionen används ofta den installerade effekten som ett mått på elsystemet. Det senare leder tanken fel, eftersom det är ointressant hur många vindkraftverk som är installerade om det i alla fall är vindstilla när man vill koka middagspotatisen eller smälta malmen.

